

D· B· I
AVSPICIIS RECTORIS MAGNIFICENTISSIMI
SERENISS· PRINCIPIS REGI
FRIDERICI AVGVSTI
DE
LOCVTIONE SPIRI-
TVALI
PRAESIDE
M· MARTINO CNOBLOCHIO
ALVMN· REG· ELECT
XIIII KL· JANVARIAS
A· R· G
1819
GENERATIM EXPONET
ERNESTVS FRIDERICVSIENTSCHIVS
BITTERFELDA - SAXO.

VITEMBERGÆ SAXONVM
FORMIS JOANNIS LVDOLPHI FINCELII

a. XXI. 25

Coll. diss. A
21, 25

PER-ILLVSTRI
HEROI IN TOGA
GENEROSSISSIMO, NOBILISSIMO, MAXIME
STRENVO
DOMINO
DN. DIETRICH de
SCHIEKE,
STATVVM EPISCOPATVS MARTISBURGENSIS
DIRECTORI MVLTO GRAVISSIMO, ET IVDICII
AVLICI VITEMBERGENSIS ASSESSORI
SPECTATISSIMO,
TOPARCHAE in Quetz/ Ramfin / Löffel Etc.
DOMINO AC MAECENATI SVO
GRATIOSISSIMO, ATQVE INDVLGEN-
TISSIMO,
HOC SPECIMEN ACADEMICVM
CVM
RELIGIONE EXOPTATISSIMA QVAEQVE PRECANDI
PERENNANDAE GRATIAE SVPLICIEVS VERBIS SESE
COMMENDATVRVS
DEMISSISSIME OFFERT ET CONSECRAT
OBSEQVIOSISSIMVS CLIENS
ERNESTVS FRIDERICVS IENTSCHIVS

DE LOCVTIONE SPIRITVALI IN GENERE

I

AVspiciis Summi NVMINIS , in quo spes , opesque , nostrae unice sitae sunt, de SPIRITVALI LOCVTIONE generatim nunc exponere paramus: idque praelucente lumine Naturae , et ratione duce. Nec ab instituto nos uel argumenti sublimitas , uel principii , quod sequi debemus , infirmitas , terret. Nam quo magis Spirituum natura , indoles , ratioque , a sensuum iudicio remota est : hoc magis distinctam , et apodicticam , humanae mentis cognitionem fugit. Sed hoc etiam magis scitu iucunda , et desiderabilis , est animo , sublimiora inhianti , rerumque praesentium , et cuius obviarum , notitia non contento

II

Locutionis uox , ut a terminis more ueteri ordiamur , in uulgas nota est : descendit enim a *loquor* , quod quidem uerbi solicite interdum ab aliis , significatione cognatis , distingui solet , ut ex Auf. Popma liquet. Sed haec lubentes mittimus. Parum etiam curamus uarias appellandi rationes. Saltem , quod ad *illuminationis* notionem attinet , monere liceat , eam cum locutione perperam confundi. Illuminatio enim infinitae , diuinaeque , uirtutis opus est , et non nisi supra rationem positas , ueras tamen , res complectitur : locutio autem etiam a *creata potentia*

4 DE LOCUTIONE SPIRITALI IN GENERE

potentia proficisci potest, eidemque simul accidit, ut de notis perinde, et falsis, ac ueris, ignotisque, instituatur. Interim si DEI loqueland illuminatricem μελονυμικῶς ita uocare ames, non adeo improbauerim: aliam uero, quam DEI, loqueland si illuminationem dixeris, te καταχειστικῶς loqui, scias, cum illud uocabuli, si quidem in formali, abstractaque, sui ratione, prouti a nobis nunc fit, attendatur, nihil denotet aliud, quam eiusmodi actum, quo interiora mentis cogitata, et consilia, prodantur

III

Etenim non quamcumque Locutionem, sed Spiritualem tantum, contemplamur. Quae licet ideo, quod in Spiritus cadit, et a Spiritibus proficiscitur, sic uocari possit; tamen, cum Spiritus aliquando etiam materiales uoces protulerint, a modo, et indole, ipsius hanc denominationem potius deriuaueris, quoniam absque sensibili uoce efformatur, omnisque corporalitas molis expers est

IV

Haec ergo Lingua Spiritus pro Subiecto habet. Illis enim loquendi potestatem perinde, ut intellectum, tribuamus, oportet. Frustra sane plurimi et intellectus, et uoluntatis, actus in Spiritibus essent, si manifestari non possent. Quare illam perfectionem intelligentis substantiae quarti quasi modi proprium citra absurditatem dixeris. Si quid, intellectu, aut etiam uita, destitutum, loqui dicitur, improprie illud fit: Spiritus autem uere loquuntur. Sed diuersi generis sunt immateriales essentiae. Existit spiritus increatus: dantur creati. Ac hi rursus uel completa, uel incompleta, natura gaudent. Horum nullus a participatione huius Loquelandae excluditur. Imo persuasus sum, ipsos etiam homines, anima, et corpore, post resurrectionem redunatis, hanc loquendi rationem imitatueros esse

V

Quod speciatim ad ipsum DEum attinet, hunc, licet eminenter, uere tamen, loqueland possidere, omni dubio caret. Evincunt hoc tot illustria Colloquia, quae diuinum NUMEN partim cum Angelis, tum bonis, tum malis, partim cum hominibus, subinde habuit. Et licet modum specialem ex iis praeci-

pue

pue colloquiis, quae cum hominibus instituit, probare non possimus, hoc tamen, quod Locutio DEO non repugnet, inde potest demonstrari. Sane nullo DEVS modo uere locutus esse diceretur, si natura eius prorsus esset loqui nescia. Tandem et hoc sana ratio dictitat, *Omne bonum sui esse communicatum.* Iam dubium non est, Summum NVME N, quod summe iustum, summe bonum, summe misericors, est, quam plurimos habere et mentis conceptus, et uoluntatis affectus, qui hominibus scitu cum salutares, tum maxime necessarii, sint, quos nisi communicare niteretur; sed sibi soli seruaret, aut inuidiae, aut alicuius impotentiae, et imperfectionis, accusandum esset. Nec quicquam efficit hic obiectio, DEVUM alio modo, quam per loquela, mentem suam aperire. Hoc enim illum quidem ab inuidia absoluuit, non autem ab imperfectione liberabit. Imperfectionis enim est, loqui non posse. Sed quid multa? Nemo, nisi absurdissimus, negabit, eum loqui posse, quem scimus omnes omnium linguas condidisse

VI

Ab omnipotente Creatore loquendi potentia in Genios etiam deriuata est. Quod enim perfectionis genus hominibus diuina Clementia concessit, hoc Angelis, utpote creaturis multo nobilioribus, non denegauerit. Deinde Intelligentiis loquela, tunc hominibus longe imperfectiores erunt. Desiderio teneri, illudque exponere non posse, miseriae est. Ac licet Καρδιογνώσης cuncta creaturarum desiderata melius, quam ipsae, sciat; tamen eadem sibi proponi patitur, et iubet. Huc enim spectat adoratio, et inuocatio diuini Nominis exterior, quae cultus diuini, cuius et Angeli boni studiosi sunt, non infima pars est. Ne uero putes, solam mentis ad DEVUM directionem hic sufficere, et pro loquela esse, hominum exempla intuere, quibus, praeter interiorem illam cordis attentionem, etiam oralis inuocatio, et confessio, incumbit. Et si uel maxime extera Angelorum ad Deum allocutio otiosa sit, mutua tamen ad se inuicem necessaria uidetur, quando Angelus ab alio quid exceptit. Frustra hic fingitur, etiam haec desideria immediate ad DEVUM dirigi, ut is uni alterius desideria notificet: non enim

A;

DEVIS

DEVS Angelorum, sed Angeli DEI sunt internuncii. Ad minimum diabolus ita cogitata sua manifestare non posset. Societas certe, quam inuicem colit Angelorum cohors, et mutua conuersatio , colloquia inmutua requirit. Qualis enim conuersatio effet, quae in nudo , et muto, conspectu confisteret , ubi alius alium de una, alteraue, re, scitu iucunda, et accepta , reddere nequeat certiorem? Qui, Angelis in DEO, tanquam in speculo , haec repraesentari, statuunt, quantum in se est, omniscios Angelos faciunt, quoniam in diuina omniscientia omnia sistuntur; unde quoque Genios omnia uidere, et scire, oportet. Ad haec, quid sic de diabolorum Loquela statuam, non video, cum, eos a uisione DEI remotos esse, sciām. Ad exempla, quae Angelorum Locutionem confirmant, prouocare nōlo, quia satis nota sunt. Illud unum adhuc addo, si unquam argumentis, a Noninibus depromtis, quid tribui potest, hic certe fieri debet. Angeli ab αγγέλαις denominantur, quia diuini Legati , atque internuncii, sunt. Hos quis sine loquendi dotibus munere suo rite fungi posse credat !

VII

Geniis succedunt incompletae rationis spiritus , qui extra huius uitae terminum duplii se se modo habent : aut enim a corporum mole separati existunt, aut cum illis post resurrectionem reduniti sunt. Separati manes non alto somno, ut quidam somniant, sepeliuntur, sed in Geniorum consortia recepti mutuam cum illis societatem ineunt, cumque ipsis conuersantur. Hoc profecto absque Loquela commercio fieri nequit. Vnde in Sacris, potissimum in Apocal. Ioannis, tot animalium Locutiones commemorantur. Hanc autem perfectiōnem redunitas cum corpore animas retinere, et cum corporibus communicare, praeter Sacras Literas, et ratio sana docet. Illae enim, Electos ισαγγέλους futuros esse, expresse pronunciant. Vnde dannatos diabolis assimilatum iri, prona consequentia concluseris. Haec autem ισαγγελότης perfectum illum loquendi modum absque dubio etiam secum feret. Ratio uero dicitat, homines post hanc uitam Intelligentiarum Locutiones intelligere oportere, si quidem cum illis, quod extra omne dubium est,

est, conuersari debent. Vero enim non est simile, Spiritus, post hoc æuum cum hominibus collocuturos, corpora esse afflumturos, quandoquidem post mundi interitum aerea, aut alia hu- ius generis corpora, efformare non poterunt. Nec probabile est, toties DEVM, quoties Angelus homini loqui uellet, uera corpora creaturum esse. Quod in primis in diabolorum gratiam non esset facturus. Verius ergo uidetur statui, Spiritua- lis Linguae notitiam hominibus quasi infusum iri. Quam quisq; uero nouit Linguam intelligere, hanc eum, caeteris paribus, eti- am crediderim posse loqui. Deinde ratio apprehendit, has no- stras organicas singuas, quibus cum molestia, et longa mora, uerba proferuntur, et per aurem demum ad intellectum transmittun- tur, imperfectione quadam laborare quam tamen in perfe- ctiori seculo in Electis saltem, qui omnia intuitiue cognoscent, abesse decet. Tandem uero, si mundi ruinam praecognoscit ho- mo, facile coniiciet, idiomata materialia, graecum, latinum, &c. &c. in usu non futura esse, quia sine aere uox humana ef- formari nequit. Alia ergo lingua nos uti oportebit, quae a cor- pore mole, aut materia, non dependeat. Qualis cum nulla, praeter Spiritualem, esse possit, omnino adiungitur, ut etiam ho- minibus aliquando Spiritualem linguam tribuamus

VIII

Quid locutione sua Spiritus, et qui, praeter eos, huc spe- ctant, exprimant, dictu haud difficile est. Mentis enim con- ceptus, et uoluntatis affectus, ac desideria, &c. &c. sunt, quae ma- nifestant, idque sibi inuicem. Certo enim certius ex mutua con- uersatione constare uidetur, increatum Spiritum non modo creatis, sed quoque hominibus *ἰαγγέλοις*, et hos utrosque etiam cum illi, tum sibi inuicem, loqui. Res ipsa profecto id loquitur. Sed homines, in statu suo naturali relictí, huius lo- quelæ auditores non sunt. Nam quos oculis uidere nequeunt, hos nec auribus audire, aut ullo alio sensu percipere, possunt. Ac tametsi homines, in hac infirmitate constituti, aliquando uel DEI, uel alicuius Genii, uocem audierint; illae tamen locutiones, utpote sonora, et sensibili, uoce factae, hic in cen- sum non ueniunt, ubi de lingua fine lingua tractatur

IX Ve-

IX

Venio nunc ad praecipuum huius argumenti Caput, quod ipsam formalem rationem, modumque, huius Loquelae, quo pacto fiat, continet. At enim uero, si hinc ipsius rei sublimitatem, quae summa est, hinc Auctorum discepantias, respicio, omnem fere animum despondeo, et parum abest, quin de difficultate hac superanda desperem. Quemadmodum enim tantum de hoc arduo argumento copia, in primis, quatenus ad Angelos terminatur, partim ex professo, partim incidenter (ut loqui solemus) data tamen opera, commentati sunt Auctores, ut numerum illorum inire non audem: ita etiam tot, ac tanta sententiarum diuortia protulerunt, ut dubium prorsus sit, cui tuto subscribi queat. Imo, si uerum fatear, in tam ingenti placitorum numero non repertum est, quod ex esse satisfaciat. Unde ab initio non omnino inconsultum videbatur, τὸ ἵπτεχεν ελigere, quod multi, iidemque summi, Viri facere non erubuerunt, ut quidem de Augustino, aliisque, constat. Quod autem ad B. Iac. Martini attinet, quem etiam illis, qui nihil assertere ausi fuerint, accensent parum, aut nihil, abest, quin illum ex eorum numero penitus sumam. Nam licet haec eius uerba ex Disp. 14. contra Becanum adducantur: *Quid de hac quaestione dicamus aliud, quam in coelesti Academia nos reddituros responsum, eum tamen de modo speciali, ἀποδεκτήσως determinando, quod hic fieri nequit, locutum esse, statuo: nam in Exerc. Metaph. L II, Th. IV, p. 602, ita scribit: Dubium uero non est, Angelos voluntaria aliqua conuersatione, et ostensione, per spirituales nutus, et, ut loquitur quidam Damasceni interpres, per signa humanis uocibus proportione quadam respondentia, conceptus sibi suos mutuo communicare, atque ita suo modo colloqui, (quemadmodum etiam Scholastici hanc communicationem uocant locutionem Angelicam, qua Angelus superior illuminat inferiorem) idque sine distantiae, locique, impedimento.* Hactenus I. Martini

X

Sed haec sententia, quam et Cornaeus, Alstedius, aliqui fouent, iamdudum reiecta est, et quidem praecipue ex hoc fundamento, quod Auctores signa illa, quae, et qualia, sint, descri-

scribere nequeant, cum nec substantiae, nec accidentia, essent: non substantiae, quia tales Angelus non producat; non Accidentia, quia neque qualitates, neque quantitates, neque relationes, neque actiones etc. dici, et tandem, quia neque τὸ Φύση, neque τὸ θέση, significare, possent. Plura uideri possunt apud Dn. Fridem. Bechmann. Prof. Ienens. Disp. de Locutione Angelorum A. 1661 habita; quare illi examinanda diu non immorabimur; uerum potius, quid nobis de hac re uideatur, saluis tamen aliorum iudiciis, et auctoritatibus, statim subiungemus. Quodsi itaque rem attentius paulo spectamus, Spirituum Locutio nihil aliud esse uidetur, quam emissio, et protrusio, externaque efformatio, specierum intelligibilium, quae interiora mentis, et uoluntatis, referunt, ac praetendent. Evidenter ipsi conceptus quoad entitatem, suam in mente manent, sed eorum species, ab infra deductae, Spirituum potentia extrinsecus efformantur. Ita enim Spirituum Loquela formari opinor, ut ipsi, mentis quasi aditum aperturi, conceptuum simulacra, et species, aliis intelligibles, quasi radios, emittant, uersusque alios motu, et actiuitate sua, protrudant. Hoc autem actu cessante, et species illas rursus cessare oportet: sicuti in omni Locutione, desinente actu loquendi, et interni sensus explanatio, significatioque, abrum pitur, itemque, intellectio actu quiescente, actuales, inde dependentes, ideae exspirant

XI

Clarius rem explicare non possum, itaque nerto me ad Cēdīωσιν. Initio autem sententiam meam inde probo, quia illa naturā rei optime declarare uidetur. In quavis enim Loquela προφορική τι datur, ut ore aperto uoces, mentis interpretes, ad alios proferantur. Haec suo modo etiam in Spirituali Locutione obseruare licet, si § praecedens conferatur. Deinde quoque haec sententia tot difficultatibus obnoxia non est, ac reliquae Id quod de singulis facillimo opere ostendi posset, si pagellarum angustia illud permitteret, aut necessitas requireret: nam hinc inde omnes confutatas reperies. In primis tamen notanda est opinio, qua statuitur, Angelum ita loqui, ut effectiue imprimat alteri, ad quem loquitur, species intelligibles, quae intuitiue

B

actus

actus mentis interiores repraesentent, ad occultum quid ei manifestandum. Vid. Bechm. l. c. it M. G. VVagnerus Disp. de Locut. Angelica. Haec, praecipue apud recentiores, receptissima sententia est. Verum enim uero nec satis illa explicari, nec probari, potest. Certe, quomodo Spiritus finitus alteri aliquid hoc modo imprimere possit, non video. Quis hanc diabolo potestate in bonos Angelos, aut etiam in D E V M, concederet, ut species illis imprimaret, cum DEO ne quidem boni possint imprimere? Deinde uidetur ita confundi suggestio cum Locutione. Porro multa incommoda inde resultant. Sequitur hoc modo, (1) Locutionem non in loquente, sed in audiente, fieri, quod contra omnem naturam, et indolem, cuiuscumque Loquela est. (2) Aut DEO imprimi species, quod non modo. *ἀθεόλογος*, sed etiam maxime *φιλοσοφος* est, aut alia Loquela. Conios ad D E V M, alia ad se inuicem, loqui, quod absque rationibus saltem probabilibus non est statuendum. (3) auditionem aut esse coactam, et prorsus ineuitabilem, cum, altero Angelo loquente, alter non possit non impressionem specierum admittere; aut Locutionem dependere a uoluntate audientis, sic ut Angelus loqui non possit, si alter audire nolit. Cum tamen Locutioni accidere possit, ut non sit, qui auscultet, aut qui, sibi rem imprimi, patiatur, quod toto die fieri experimur. Si ergo Locutio in impressione consistit, Spiritus non locutus est, licet omnia, quae ad Locutionem spectant, praestiterit, si uidenter rem percipere, aut sibi imprimere, non potuit. Quod etiam spiritibus, licet non bonis, et sanctis, tamen malis, perinde ut hominibus, contingit. Non enim negari potest, diabolis aliquando bonos Angelos talia loqui, quae ob tenebras mentis non intelligent. Quis autem ideo negaret, Angelos locutos fuisse, quia non intellecti fuerunt, etc. Has ob causas etiam B. M. VValth. Philosophus, et Theologus, insignis, hanc opinionem reiecit, et statuit, Angelos loqui per liberam secreti ad alium ordinationem, et directionem, quem quidem modum Fr. Bechm. c. l. et item alii, sed in aliis Auctoribus, taxant. Sed ibi aliquid additum est, quod B. VValth. non habet, nimirum uerba: *per uoluntatem*. forsitan beatus uir de industria haec omisit. Et tunc opinio eius generalis fo-

lis foret, quae quidem non omnino satisfacit, interim tamen non absurdum est. Nam si quis illum, quem supra descripsimus, modum ordinationem, aut directionem quandam, ad alium uocare amet, qua per emissionem specierum conceptus ad alios ordinentur, non repugnauerim. In uerbis simus faciles, modo in re congruamus

XII.

Insigne uero argumentum Ebraismus praebet. Is enim non leui adiumento et Philosopho esse potest, quod Theologus, de uniuerso puriori coetu immortaliter meritus, Summe Reuerendus Dn. D. V. E. LOESCH., egregie monstrat in libro, quem de Causis Linguae Ebraeae inscribit, in primis L. 3. c. 6. p. 470. ubi commemorat, non leuem sibi ad manus esse apparatum Physicorum ruderum, ex Ebraismo petitorum, praesertim eorum, quae in Noninibus Ebraeis Caeli, Lucis, Solis, tenebrarum, expansi, etc. latent, quibus creationis historia enarratur. Deinde pergit: Credi uix potest, quam mire illa rem Physicam illustrent, quam belle emphasis eorum cum experimentis probatissimis conspiret, ut spes sit, (cuius rei elaboratum iam apud me specimen est, alio loco edendum) posse ex appara- tu isto Datorum Physicorum in Ebraismo antiquissimo residuorum hypothesin Physicam longe meliorem, firmioremque confici, quam ea est, quae in Physicis Sacris a Comenio, Sophronio a Kozak et Dikinsio, ex Fanaticis mage, quam biblicis principiis est consarcinata. Pari ratione quoque de Pneumatica dixerim, eam, si non in alio, certe in hoc, argumento, ab Ebraismo plurimum adiuuari. Nam cum secundum maxime Reu. Dn. Casp. NEVM. in Clavi domus Heber Part. post. p. 119. *Ebraeorum uoces non usu tantum ualeant, sicut numi; uerum et Etymologica ipsarum ratio ad eruendam genuinam uocabuli significationem in subsidium uocanda sit, prout idem Dn. Neum. et supra laudatus Dn. D. LOESCHERVS,* locis. cit. demonstrarunt; hinc uideamus, quid formalis earum uocum significatus in recessu habeat, quibus Spirituum loquendi actiones in Sacris exprimuntur. Antequam uero illud faciamus, prius dubium remouendum erit, quod adducit, et simul soluit Magnif. Dn. D. Loesch. de Caus. Ling. Ebr. L. 1. p. 141. ubi scribit: *Equidem uideri primo aspectu poteras, ex Neu-*

manniana hypothesi uocibus Ebr. omnibus mere mechanicas significati ones formales concedendas esse, cum literarum notiones omnes prorsus mechanicae sint, unde incongrua multa, et periculum sapientia, deduci possent, u. g. nibil de DEO, rebusque Spiritualibus, et Moralibus, de perceptionibus, et actionibus animae, relationibus, et abstractis affectionibus propriis, et secundum literam dici, neque talia Ebraeo Idiomate, nisi per Metaphoram, aut alium Tropum reddi posse: Sed nisi me omnia fallunt, uerat Cl. Vir confundi primam crudamque significacionis delineationem cum ipsa iam perfecte constituta significatione. De priori uera ista esse possunt, non de posteriori. Illa enim obuiam crassamque literarum significationem, quae primo omnium, et facilime occurrit, uocibus applicat. Haec non contenta rudiori delineatione ex usu in Sacris Literis inuento, atque cognatorum collatione rem omnem accuratius exponit. Iam his suppositis, quam formalem significationem uocabula Ebraeorum, de Locutione tam Spirituali, quam humana, adhiberi solita, praefeferant, uideamus Prima uox est אָמַר, conf. Iob. I, 7. נ secundum Cl. Neum. in Clau. domus Heber Part. prior. p. 3. denotat motum, et actiuitatem. secundum Summe Reu. Dn. D. Loesch. de Cauf. Ling. Ebr. Aleph interiore suo ualore praesentiam eminentem ac praecipuam, eamque actiuem, indicat, quam haud incommode per τὸ emanare reddi posse in seq. monet. Altera litera est מ de hac Magnif. Loesch. l c. p. 265. Fuerit igitur, inquit, notio τὸ continere intra se foecundando, sive ut augeatur ac multiplicetur, quoque tempore emittatur. De ultima litera ר Cl. Neum. l. c. p. 104. scribit: Resch motum indicat prodeundi, exeundi, egrediendi foras, omnisque exterioritatis nota est, atque in describendis rebus, quae emicant, effluunt, extant, et similibus, uulgo adhibetur. Huius rei uestigia in aliis etiam linguis comprehendimus. Relinquo cuiusuis iudicio, quam pulcre talia ad mare applicari possint, quod Germani dicunt Meer. etc. Ex his concludi potest, אָמַר notare eiusmodi motum, et actiuitatem, cuius beneficio, ad rem alteri praesentandam, foecundi quid, pluribus rebus quasi impraegnatum, atque ad plures conceptus gignendos aptum, emittitur, et egreditur. Alterum uerbum est רְבָר, de quo Cl. Neum. l. c. p. 192. tradit: In significatione formalis est ר protrudere ב aliquid ר foras. Cetera,

tera, ut **רְכָב, רְכָבָה, מַלְלָה**, quibus et **עֲנָה**. x τ. λ. iungere possemus, breuitatis causa mitto, praecipue cum ex his satis constare putem, omnis locutionis formale in emitendo, et ebulliendo, consistere, et, licet cum impressione idearum materialiter coincidere quandoque possit, formaliter tamen ab ea differt, quia nullum ullibi uestigium impressionis reperitur

XIII

Nunc auctoritatibus haec sententia etiam munienda erat. Nam licet illis in foro Philosophorum parum tribuatur, non omnino tamen negligendae sunt, si quidem haberi possunt. At enim uero in iis, quos euoluere licuit, Auctoribus non repeti, qui per omnia idem mecum statuat. B. Steph. Clozius Disp. 9. Coll. Pneumat. th. 5, referente M. Io. Paschii in Disp. de Angelorum Lingua sine Lingua, statuit quidem, *Angelos loqui uolendo emitti speciem cogitationis, et imprimi alteri Angelo, ut eam intelligat.* Sed prouti mihi quidem uidetur, qui tamen ipsum Auctorem inspicere non potui, in uno atque altero, discrepamus: nam, ut refert Paschius, supponit eius opinio, *Locutionem esse primario actum uoluntatis.* Haec nostra non est sententia, dum statuimus, Spiritum per potentiam suam, quam motum, et actiones etiam externas, edit, Loqueland suam formare. Quemadmodum per intellectum uidet: ita per potentiam suam extrinsecus operatur. Evidem uoluntatem non prorsus excludimus, quia Spiritus non inuitus, et nolens, loqui putandus est, sed primario, et proxime, a uoluntate Locutionem Spiritus profici, aequi minus concedo, ac humanam Loqueland solius uoluntatis opus esse, quisquam admittere. Igitur hanc ob causam merito B. Clozii sententiam citatus Auctor recusat. Sed quod ad duas sequentes, quas adducit, rationes attinet, falsus est, dum falso hic supponi statuit, *Locutionem non confondere in receptione, sed emissione.* Sane, cur haec falsa sint, Locutionem non in receptione, sed emissione, sitam esse, non uideo. Si uerum est, quod ipse Paschius admittit, *Loqueland re esse communicationem conceptum uocari, loqui non poterit idem esse, ac recipere, uerum potius alteri aliquid dare, et exhibere, notabit.* Tertio tandem, et ultimo, loco falsum esse, dicit, *An gelorum*

gelorum Locutionem ad se inuicem non esse distinctam a Locutione cum DEO. Verum eum homo eadem lingua utatur, quando Summum, et Sanctissimum, NVMEN alloquitur, qua ad abiectissimum, et pessimum, hominem uerba facit, causas subodorari non possum, cur Geniis duas linguas, alteram, qua inter se, alteram, qua ad DEVUM, loquantur, tribuamus. Licet itaque in his duobus posterioribus momentis B. Clozios approbationem mereatur, in hoc tamen eidem non subscribo, quando impressionem ad formale Locutionis reuocat, et dicit, eam non in sola emisione, sed simul etiam *in impressione*, consistere. Hoc enim absque fundamento statui uidetur, siquidem ex supra dictis patet, substantiam Locutionis in significatione, et praesentatione, consistere, quam fieri posse credo, etiamsi nemo sit, qui attendat, recipiat, sibique imprimi patiatur.

XIII

Supra § IX, et X, sententiae B. I. Mart. mentionem iniecimus, eamque ob certas, quas ibidem ex parte commemo rauimus, rationes improbari, ostendimus. Iam licet nec nos illam opinionem, prouti quidem illa ab Auctoribus explicatur, recipiamus, praecipue, quia nutus notionem huc facere non putamus; attamen uero si, misso nutus termino, ita rem inteligerent, ut per signa loqui idem sit, ac species, interiora mentis indicantes, et significantes, promere, ab iis non facile nos segregaremus. Sed cum haec ipsorum mens esse non videatur, mittimus illos, atque in nostra persistimus sententia, Locutionem Spiritualem formaliter fieri, externas species, internis respondentes, formando, atque ad alios dirigendo. Quae quidem species, externo illo actu cessante, cessant, durante, durant: perinde uti actuales mentis ideae, intrinsecus formatae, tamdiu persistunt, atque actus cogitandi continuantur.

XV

Namque hac loquendi potestate libere Spiritus utuntur, ita ut quid, quando, ubi, quibus, etc. loqui uelint, arbitrio ipsorum, pro cuiusuis natura, statu, et conditione, relictum sit. Evidem hoc non dixerim, Spiritum, excepto DEO omnipotente, uni loquentem, alterum pariter praesentem, a perceptio-

Cceptione, et auditione, pro libitu arcere posse, quia, licet interiora cordium finita Substantia scrutari nequeat, tamen, quae externe constituta sunt, cognitioni eius sponte se offerunt. Sed tamen, praesente alio, quem secreta sua nescire uult, in aliud tempus, et locum, Loquela differre potest. Praeterea et illud obseruamus, Spiritus Loquela ulterius pertingere non posse, quam loquentis actiuitas, et praesentia, se extendit, ut adeo intercapedo, et distantia, ratione ubi, quod ad finitos Spiritus, secus, ac quibusdam persuasum est, omnino impedimento esse queat, nisi creaturas infinitae potentiae, etc. statuere uelimus. Vbi et hoc attendi debere uidetur, opus non esse, ut πς suum Genius unquam mutet, si non obstante distantia, alteri loqui, et illum audire, queat.

XVI

Finis Spiritualis Locutionis idem est, qui omnis Linguae, siempe secretorum animi, uti loqui amant, communicatio, et notificatio. Evidem non negauerim, posse atrum Genium ex malitia aliud extrinsecus praese ferre, ac intus sentiat: mendax enim est ab initio defectionis sua; adeoque, quantum in se est, alios semper decipere conatur, licet id efficere non possit, cum in Spiritus, sapientia, et prudentia, armatos incidit. Verum ille finis spurius est. Abusum, non legitimum usum, sapit.

XVII

Integrali tandem definitionem si desideres, ex antecedentibus haec confici potest: Locutio Spiritualis est actio externa, qua Spiritus, et qui ei assimilatus est, per potentiam actiuam externas intelligibiles species libere format, ac emittit, ut aliis, eius Loquela gnaris, internos mentis conceptus, et affectus, communicet, et manifestet.

XVIII

Ex his uarias huius Loquelae proprietates, et Affectiones, elicere possemus; hinc enim sponte fluunt sequentia Attributa: Loquationem Spiritualem esse liberam, perfectam, singularem, nulliusque organi indigam, perspicuam, purissimam, elegantiissimam.

tissimam, dulcissimam κ. τ. λ. uerum ad finem properandum est. Hoc unum addamus, liceat, Subiectum Spiritualis Linguae sequentem diuisionem suppeditare. Huius enim si rationem habeamus, animaduertemus, Spiritualem Linguam aut in DEO, aut in Geniis, aut in Animabus separatis, hominibusque post resurrectionem, deprehendi

XIX

Diversitas etiam obiecti, quod alloquuntur Spiritus, diuisionem aliquam gignere poterat. Nam res ipsa id loquitur, Spiritum nunc ad superiorem, et se nobiliorem, nunc ad inferiorem, nunc etiam ad sibi similem, locutionem suam dirigere. Verum enim uero discrimen illud attendere jam opus non erit, quare distinctione superius allata erimus contenti.

XX

Haec singula nunc specialiori ratione ulterius illustrari debebant, ita ut speciatim commemoretur, quo modo nunc ipse DEUS, nunc quidam Genius, siue albus, siue ater, nunc Anima, adeoque quiuis spiritus, aut uere locutus fuerit, aut, eum locutum esse, homines faltem mentirentur. Vbi et Historias cuiusque generis, et Seculi, cum Sacras, tum profanas, euolui oporteret. Sed haec talia alii loco, et tempori, bono cum DEO reseruamus. Qua occasione forte quaedam de Oraculis Gentilium, et Spectris, item que Papistarum de Animabus, e Purgatorio ad nos redeuntibus, commentis, κ. τ. λ. inspergi poterunt. Nunc, peractis DEO Gratiis, labori huic imponatur

F I N I S -

Coll. dice A. 24, misc. 25